

INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

THE INNOVATION ECONOMY

Electronic Scientific and Practical Journal

2025 / 6

@QMI_Instituti

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225 - uy

www.kstu.uz
www.ojs.qmii.uz

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

3-jild
6-son
noyabr, 2025

November 2025
Volume 3
Number 6

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

THE INNOVATION ECONOMY
Electronic Scientific and Practical
Journal

ISSN: 3030-315X

ojs.qmii.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi o'rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qarshi davlat texnika universiteti

Mas'ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Qarshi davlat texnika universiteti

Texnik muharrir:

F.F.Haqqulov, PhD

Qarshi davlat texnika universiteti

*Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda
jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.*

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko'chasi 225-uy

Tel.: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@qmii.uz

"Innovatsion iqtisodiyot" ilmiy - amaliy
O'zbekiston elektron jurnali ta'lim, fan va
innovatsiyalar Respublikasi Oliy vazirligi
huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi**
rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli
qarori bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

**Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar
nashr etiladi:**

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko'rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

*Ovchinikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal
Universitet, Rossiya)*

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

*Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog'iston Respublikasi
Milliy fanlar akademiyasi)*

*Samandarzoda Iskandar Hakim - i.f.d., professor (SH.Shotemur nomidagi Tojikiston
agrar universiteti)*

*Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva
energetika instituti, Rossiya)*

*Voynash Sergey Aleksandrovich - i.f.n. dotsent (Qozon Volga bo'yi (federal)
universiteti)*

*Pulyayeva Valentina Nikolayevna - i.f.d. professor (Rossiya Federatsiyasi hukumati
qoshidagi moliya universiteti)*

*Morkovkin Dmitriy Yevgeniyevich - i.f.d. professor (Rossiya Federatsiyasi hukumati
qoshidagi moliya universiteti)*

*Sadriiddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi
Milliy fanlar Akademiyasi)*

*Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati
huzuridagi Moliya universiteti)*

*Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat
universiteti)*

*Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati
huzuridagi Moliya universiteti)*

*Chupin Aleksandr Leonidovich - i.f.d., professor, (P.Lumumba nomidagi Rossiya
xalqlar do'stligi universiteti)*

*Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar
universiteti)*

*Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati
huzuridagi Moliya universiteti)*

*Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati
huzuridagi Moliya universiteti)*

*Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazarot
fanlari instituti)*

*Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot
universiteti)*

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Bozorov Orifjon Shodiyevich - t.f.n., dotsent

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Vaxabov Abduraxim Vasikovich - i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d. dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aliqulov Azamat Tuyg'unovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aminov Fazlitdin Baxadirovich - i.f.n., dotsent

Xo'jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

Анализ состояния развития сферы услуг в Кашкадарьинской области

Ачилова Фируза Курбановна

Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasining rivojlanish holati tahlili

Achilova Firuza Kurbanovna

Analysis of the development status of the service sector in the Kashkadarya region

Achilova Firuza Kurbanovna

Received: November 4, 2025 Revised: November 7, 2025

■ Accepted: November 10, 2025 ■ Published Online: December 1, 2025

- **Annotatsiya:** Maqolada Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasining rivojlanish holati, mavjud muammolar va istiqbollar tahlil qilingan. Hududda xizmatlar sektori iqtisodiy o'sishning muhim omili sifatida ko'rib chiqilib, turizm, transport, savdo, bank-moliya va maishiy xizmatlar bo'yicha statistik ko'rsatkichlar tahlil etilgan. Tadqiqotda hududiy farqlar, infratuzilma imkoniyatlari va aholining xizmatlarga bo'lgan talab darajasi o'rganilgan.
- **Kalit so'zlar:** Qashqadaryo viloyati, xizmatlar sohasi, iqtisodiy rivojlanish, turizm, transport, savdo, bank-moliya, maishiy xizmatlar, infratuzilma, hududiy tahlil.
- **Аннотация:** В статье проанализированы состояние развития сферы услуг в Кашкадарьинской области, существующие проблемы и перспективы. Сектор услуг в регионе рассматривается как важный фактор экономического роста, проанализированы статистические показатели по туризму, транспорту, торговле, банковско-финансовым и бытовым услугам. В исследовании изучены региональные различия, инфраструктурные возможности и уровень спроса населения на услуги.
- **Ключевые слова:** Кашкадарьинская область, сфера услуг, экономическое развитие, туризм, транспорт, торговля, банковско-финансовые услуги, бытовые услуги, инфраструктура, региональный анализ.
- **Abstract:** The article analyzes the development status of the service sector in the Kashkadarya region, existing problems, and future prospects. The service sector in the region is considered an important factor of economic growth, and statistical indicators related to tourism, transport, trade, banking and finance, and household services are examined. The study investigates regional disparities, infrastructure capacity, and the level of demand for services among the population.
- **Keywords:** Kashkadarya region, service sector, economic development, tourism, transport, trade, banking and finance, household services, infrastructure, regional analysis.

KIRISH

Xizmatlar sohasi mamlakat iqtisodiyotida muhim o'rin tutadi. U jamiyatning turli ehtiyojlarini qondirish bilan birga, iqtisodiy barqarorlik va ish o'rinlarini yaratishda asosiy omil hisoblanadi. Qashqadaryo viloyati O'zbekiston Respublikasining iqtisodiy jihatdan rivojlanayotgan hududlaridan biri bo'lib, xizmatlar sohasining holatini va hududlararo farqlarini chuqur o'rganish zarurati mavjud. Ushbu maqolada viloyatda xizmatlar sohasining hozirgi holati, uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati va mintaqaviy tafovutlari tahlil qilinadi.

Xizmatlar sohasi zamonaviy iqtisodiyotning eng tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi iqtisodiy siyosatida xizmatlar sektorini kengaytirish, aholiga sifatli xizmatlar ko'rsatishni ta'minlash va yangi ish o'rinlari yaratish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan [5]. Qashqadaryo viloyati respublikaning janubiy hududida joylashgan bo'lib, tabiiy resurslar, transport-logistika imkoniyatlari va turizm salohiyati bilan ajralib turadi. Shu bois viloyatda xizmatlar sohasining rivojlanish holatini tahlil qilish ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

Qashqadaryo viloyati iqtisodiyotining tarkibiy tuzilmasida so'nggi yillarda xizmatlar sohasi ulushi bosqichma-bosqich ortib bormoqda. Hududda sanoat, qishloq xo'jaligi va savdo tarmoqlari bilan bir qatorda xizmatlar infratuzilmasining kengayishi aholining turmush sifati, bandlik darajasi va tadbirkorlik faoliyatining rivojiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, turizm, transport-logistika, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, bank-moliya, ta'lim, sog'liqni saqlash va maishiy xizmatlar sohalari iqtisodiy o'sishning muhim drayverlaridan biri sifatida shakllanmoqda. Bundan tashqari, viloyat markazi va tumanlarda xizmatlar bozorining hududlar bo'yicha notekis rivojlanishi, infratuzilmaning yetarli darajada modernizatsiya qilinmagani, xususi sektorning xizmat ko'rsatishdagi ulushi pastligi kabi omillar sohaga kompleks yondashishni talab etadi. Raqamli iqtisodiyot jadal kirib kelayotgan hozirgi davrda xizmatlarni avtomatlashtirish, xizmat ko'rsatish sifati va samaradorligini

oshirish, yangi innovatsion xizmat turlarini joriy etish Qashqadaryo viloyati uchun dolzarb masalalardan biridir. Shuningdek, xizmatlar sohasining viloyat YalMidagi ulushini oshirish, yangi ish o'rinlari yaratish, hududiy investitsiya muhitini yaxshilash hamda xizmatlar eksportini kengaytirish bo'yicha strategik vazifalarning amalga oshirilishi ushbu yo'nalishda ilmiy tahlil va amaliy takliflar ishlab chiqishni yanada zarur qiladi. Demak, Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasining rivojlanish holatini chuqur o'rganish hudud iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlashda muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

Jahon banki ekspertlari O'zbekistonda xizmatlar sektorining iqtisodiy o'sishdagi rolini tahlil qilgan. Gideon Ndubuisi, Solomon Owusu, Rex Asiamu va Elvis Korku Avenyo xizmatlar sektorining tez o'sish omillarini rivojlanayotgan davlatlar misolida o'rgangan. Ugné Dudé, Rima Žitkienė, Daiva Jurevičienė va Viktorija Skvarciany xizmatlar sektorida outsorsing va innovatsion rivojlanish masalalarini tahlil qilgan. "The Promise of Services-Led Development" nomli global tadqiqotda xizmatlar sektorining rivojlanayotgan mamlakatlar uchun asosiy drayver ekanligi ko'rsatilgan. Respublikamiz olimlaridan hududlarda xizmatlar sohasini jadal rivojlantirish bo'yicha T.R.Xolmirzayev, xizmatlar sektorining dinamikasi va samaradorligi bo'yicha S.B.Iskandarov, xizmatlar sohasi bo'yicha iqtisodiy tahlillari, xizmatlar korxonalarining samaradorligi va ichki salohiyatini baholash bo'yicha D.U.Khakimovlar nazariy hamda uslubiy jihatlarini o'z ilmiy ishlarida yoritib berishgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasining rivojlanish holati bo'yicha SWOT tahlili [10] kuchli tomonlar, zaif tomonlar, imkoniyatlar, tahdidlarni aniq ko'rsatib beraoladi. Bu tahlil hududiy imkoniyatlar, muammolar va istiqbollarni tizimli ko'rinishda baholashga yordam beradi.

KATEGORIYALAR	MAZMUNI
Kuchli tomonlar (Strengths)	- Viloyatning geografik joylashuvi, ya'ni janubiy tranzit yo'llar kesimida joylashganligi.
	- Shahrisabz shahri UNESCO merosi sifatida turizm markazi ekanligi.
	- Qarshi shahri savdo va xizmatlar markazi sifatida rivojlanayotganligi.
	- Bank-moliya xizmatlarida raqamli texnologiyalar joriy etilayotganligi.
	- Aholi sonining ko'pligi xizmatlarga talabni oshirishi.
Zaif tomonlar (Weaknesses)	- Hududiy nomutanosiblik, ya'ni chekka tumanlarda xizmatlar sifati past.
	- Transport infratuzilmasida ayrim muammolar mavjud, masalan, yo'llar sifati, logistika markazlari yetishmasligi.
	- Turizm marketing va xalqaro reklama yetarli emas.
	- Maishiy xizmatlarda sifat nazorati sust.
	- Kichik biznes uchun moliyaviy resurslar cheklangan.
Imkoniyatlar (Opportunities)	- Turizmni rivojlantirish orqali xalqaro investitsiyalarni jalb qilish.
	- Transport-logistika xizmatlarini modernizatsiya qilish va tranzit salohiyatni kengaytirish.
	- Raqamli bank xizmatlarini kengaytirish orqali moliyaviy inklyuziyani ta'minlash.
	- Savdo majmualari va zamonaviy xizmat ko'rsatish markazlarini ko'paytirish.
	- Kichik biznes va startaplarni qo'llab-quvvatlash orqali yangi ish o'rinlari yaratish.
Tahdidlar (Threats)	- Hududiy infratuzilma yetarli darajada rivojlanmasa, xizmatlar sohasi sekinlashadi [15].
	- Xalqaro turizm raqobat kuchayishi.
	- Moliyaviy xizmatlarda xavfsizlik va ishonchlilik muammolari.
	- Aholi daromadlari past bo'lsa, xizmatlarga talab kamayadi [12].
	- Ekologik muammolar va resurslar cheklanishi turizm va transportga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xizmatlar sohasi — bu iqtisodiyotning mahsulot ishlab chiqarish bilan bevosita bog'liq bo'lmagan, balki odamlar va tashkilotlarga turli xizmatlarni ko'rsatishga ixtisoslashgan qismi [2]. Boshqacha qilib aytganda, xizmatlar sohasi tovarlar ishlab chiqarishdan farqli o'laroq, ko'proq insonlarga ma'lumot, yordam, maslahat, transport, sog'liqni saqlash, ta'lim, moliyaviy xizmatlar va boshqa turli

yordam ko'rsatishni o'z ichiga oladi. Masalan, bank xizmati, restoranlar, shifoxonalar, ta'lim muassasalari, transport, turizm — bularning barchasi xizmatlar sohasiga kiradi. Sohada ishlab chiqarilgan natija — bu ko'pincha moddiy bo'lmagan xizmat yoki yordamdir, ya'ni mijozga ko'rsatilgan xizmat sifatida ifodalanadi.

Mintaqaviy tahlil — bu iqtisodiy, ijtimoiy yoki boshqa sohalaridagi holat va jarayonlarni ma'lum bir hudud yoki mintaqa doirasida o'rganish va tahlil qilish usulidir [1]. Ya'ni, hududning o'ziga xos xususiyatlari, resurslari, rivojlanish

darajasi, muammolari va imkoniyatlarini aniqlash maqsadida mintaqaviy miqyosda o'tkaziladigan chuqur tadqiqotdir. Masalan, Qashqadaryo viloyatidagi xizmatlar sohasining rivojlanish darajasi, tumanlar orasidagi farqlar, infratuzilma holati va investitsiyalar taqsimoti kabi ko'rsatkichlarni solishtirish — bu mintaqaviy tahlilga kiradi.

Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasi so'nggi yillarda sezilarli rivojlanmoqda. Xususan, savdo, transport, ta'lim, sog'liqni saqlash va turizm sohalarida o'sish kuzatilmoqda. Bu o'sish viloyat iqtisodiyotining diversifikatsiyasiga yordam bermoqda [9].

Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasining "Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari" hisobotida xizmatlar sohasidagi korxona va tashkilotlar ulushi 68,8%, aholi jon boshiga xizmatlar hajmi 880,7 ming so'm, xizmatlar sohasida kichik tadbirkorlikning ulushi 62,2%, xizmatlar hajmi 3 170,6 mlrd so'mni tashkil

etmoqda. Xizmatlar sohasida yangi tashkil etilgan korxona va tashkilotlar 80,9%, xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari 62,2%, xizmatlar sohasida yangi tashkil etilgan kichik tadbirkorlik subyektlari 67,3 % ni o'z ichiga olmoqda [3].

Viloyatning turli tumanlari xizmatlar sohasida farq qiladi. Shahar markazlari va tuman markazlarida xizmat ko'rsatish darajasi yuqori bo'lsa, qishloq hududlarida pastroq. Bu farq infratuzilma, investitsiyalar va ijtimoiy xizmatlarning mavjudligi bilan bog'liq.

Masalan, shahar va tumanlar kesimida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlarini tahlil qiladigan bo'lsak, xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichi Qarshi shahrida 547,3 mlrd so'm, ulushi 17,3%, o'sish sur'ati 112% ni tashkil qilmoqda. Shahrisabz shahrida 102 mlrd so'm, ulushi 4,9%, o'sish sur'ati 109% ni tashkil qilmoqda [3].

1-jadval.

Shahar va tumanlar kesimida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari (2025-yil, yanvar)

SHAHAR VA TUMAN NOMI	HAJMI, MLRD SO'MDA	ULUSHI, %DA	O'SISH SUR'ATI, %DA
Qarshi shahar	547,3	17,3	112
Shahrisabz shahar	102	4,9	109
G'uzor tumani	68,2	2,2	111,8
Dehqonobod tumani	63	2	109,6
Qamashi tumani	123,3	3,9	110,2
Qarshi tumani	118,3	3,7	110,8
Koson tumani	117,7	3,7	110,5
Kitob tumani	145,4	4,6	111
Mirishkor tumani	90,3	2,8	110,3
Muborak tumani	104	3,3	111,5
Nishon tumani	89	2,8	110,3
Kasbi tumani	100,8	3,2	109,6
Ko'kdala tumani	39,9	1,3	110,9
Chiroqchi tumani	56,9	1,8	110,7
Shahrisabz tumani	109,1	3,4	110,2
Yakkabog' tumani	95,8	3	109,7

Shahar va tumanlar kesimida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlaridan (1-jadval) ham ko'rish mumkinki, shahar va tumanlar o'rtasida xizmat ko'rsatish farq qilmoqda.

Masalan, Shahrisabz shahrining asosiy ko'rsatkichlaridan xizmatlar hajmi va kichik biznesni tahlil qiladiagn bo'lsak, 2023-yil yanvar-sentyabr davrida shahrida ko'rsatilgan savdo xizmatlari hajmi 150,5 milliard so'm bo'lgan. Aynan 2024-yil boshidagi ma'lumotlarga ko'ra — Shahrisabzda ro'yxatdan o'tgan jami korxona va tashkilotlar soni 288 ta bo'lib, ulardan 224 tasi faol korxona hisoblanadi. Bu 224 ta faol subyekt orasida 64 tasi savdo sohasida, 47 tasi esa xizmatlar — ovqatlanish / yashashga oid xizmatlar — sohasida faol. Bundan ko'rinadiki, xizmatlar va savdo Shahrisabzda muhim iqtisodiy rol egallaydi. Hududda mikro va kichik tadbirkorlik subyektlari ham sezilarli: statistik kuzatuvlar bo'yicha, kichik tadbirkorlik subyektlaridan tashqari mikrofirmalar ham mavjud.

Shahrisabz shahrida xizmatlar sohasidagi rivojlanish yo'nalishlari 2022–2023 yillarda xizmat ko'rsatish hajmida umumiy o'sish qayd etilgan — xususan, moliyaviy xizmatlar va axborot-aloqa xizmatlari o'sish sur'ati yuqori bo'lgan. Shahrisabzda jamoat salomatligi, madaniyat, sport, turizm va xizmat infratuzilmasi mavjud — ya'ni, umumiy ovqatlanish, mehmonxona, ko'ngilochar xizmatlar, transport-infratuzilma tufayli xizmatlar tarmoqlari diversifikatsiyalashgan. Bir misol sifatida: yaqinda shaharda bolalar o'yin maydonchasi, kinoteatr va umumiy ovqatlanish xizmati bilan jihozlangan yangi ko'ngilochar maskan qurilgan — bu tadbir bilan nafaqat madaniy-ko'ngilochar xizmat kengaygan, balki yangi ish o'rinlari ham yaratildi.

Ushbu hudud muammolar, zaif tomonlar va cheklovlardan holi emas. Qiyoslashda — umumiy respublika shaharlaridagi xizmat hajmiga — Shahrisabz xizmat hajmida pastroq ko'rsatkichlarga ega. Masalan, respublika shaharlarida xizmat ko'rsatish hajmi o'sib bormoqda, lekin Shahrisabz kabi kichikroq shaharlarda bu o'sish va xizmat hajmi nisbatan sekinroq.

Garchi xizmatlar sohasida korxona va subyektlar mavjud bo'lsa, xizmat ko'rsatish infratuzilmasi, turizm-mehmonxona, ko'ngilochar va zamonaviy xizmatlar hali ham kengayish talab qiladi — ayniqsa sifat va innovatsiyalar yo'nalishida. Shahrisabz va boshqa kichik shaharlar bo'yicha xizmat ko'rsatish hajmi va "jon boshiga xizmat" ko'rsatkichi respublika o'rtachasi bilan solishtirganda past — bu esa bandlik, daromad va hayot sifatiga ta'sir qilishi mumkin.

Shahrisabz shahrida xizmat ko'rsatish bo'yicha mavjud sharoit va resurslar — savdo, kichik tadbirkorlik, mikrobiznes, ko'ngilochar xizmatlar, transport va turizm infratuzilmasi — xizmatlar sektorining rivojlanishiga asos bo'ladi. Ayniqsa, yangi ko'ngilochar maskanlar, mehmonxonalar, umumiy ovqatlanish ob'ektlari va madaniyat-sport infratuzilmasi

orqali xizmatlar diversifikatsiyalanmoqda.

Biroq, katta shaharlar bilan solishtirganda Shahrisabzda xizmat hajmi va sifat jihatidan hali orqada; shu bois — xizmatlar infratuzilmasini kengaytirish, zamonaviylashtirish, investitsiyalar jalb qilish, turistlar va mahalliy aholiga mo'ljallangan xizmatlarni rivojlantirish muhim.

Xizmatlar sohasida asosiy muammolar – bu malakali kadrlar yetishmasligi, infratuzilma kamchiliklari va investitsiya hajmining yetishmasligi. Shu bilan birga, raqamlashtirish, yangi texnologiyalarni joriy etish va mahalliy imkoniyatlarni rivojlantirish orqali xizmatlar sohasini yanada rivojlantirish imkoniyatlari mavjud.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2023-yil 1-yanvar holatida Qashqadaryoda jami faoliyat ko'rsatayotgan korxona va tashkilotlardan taxminan 24 768 tasi xizmat ko'rsatish sohasida faol bo'lgan. Xizmatlar sohasida faoliyat yuritayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari ham muhim o'rin tutadi — 2024-yilda kichik tadbirkorlik subyektlari soni ham sezilarli darajada bo'lgan [3]. 2023 yilda savdo va servis tarmog'ida yangi tadbirkorlik subyektlari faoliyati boshlangani qayd etilgan.

So'nggi yillarda xizmatlar hajmi va tarmoq hajmi ham oshgan — 2023 yilda viloyatda xizmat ko'rsatish hajmi ortgani va aholi jon boshiga xizmatlar hajmi ko'tarilgani ma'lum. Umumiy holda, 2025-yil yanvar-oktyabr holatiga ko'ra, respublika bo'yicha bozor xizmatlari 818.5 trillion so'mgacha yetgan — bu xizmat sohasi tez o'sayotgan sektorlardan ekanidan dalolat beradi.

Hududlar bo'yicha taqsimotga qaraganda, Qashqadaryo viloyati xizmatlar hajmi jihatidan boshqa hududlar bilan solishtirilganda ham alohida joyga ega — ma'lumotlarga ko'ra, 2025-yilgi statistik hisobotlarda "Xizmatlar" ko'rsatkichi ijobiy dinamikaga ega. Butun respublika bo'yicha xizmatlar sektori mehnat bozorida ham muhim rol oynamoqda: sektor ulushi va bandlik darajasi oshgan [3].

Qashqadaryoda savdo va servis tarmoqlari — kichik biznes subyektlari, chakana savdo va xizmat ko'rsatish korxonalari orqali, mobil aloqa va zamonaviy xizmatlar — masalan, hududda uyali aloqa operatori ofislarining kengayishi [11], bank va moliyaviy xizmatlar ham e'tiborda — hududiy banklar va moliyaviy institutlar orqali xizmat ko'rsatish kengaymoqda.

Garchi sektor o'sayotgan bo'lsa-da, xizmatlar hajmi hududlar bo'yicha juda nomutanosib taqsimlangan — masalan, hududdagi per capita xizmat ko'rsatish hajmida respublika o'rtachasi bilan solishtirganda farqlar mavjud. Kichik biznes va servis subyektlari ko'p bo'lishiga qaramay, sifatli xizmat, xizmatlar sifatining oshirilishi, digitalizatsiya va innovatsiyalar qo'llanilishi sohasida hali imkoniyatlar mavjud. Bu borada investitsiyalar va qo'llab-quvvatlash kerak.

Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasi — aholini band

qilish, turmush darajasini oshirish va iqtisodiy diversifikatsiya nuqtai nazaridan istiqbolli tarmoqlardan biri. Soha doimiy ravishda kengayib bormoqda, yangi biznes subyektlari ko'paymoqda, va butik savdo, mobil xizmatlar [14], moliyaviy xizmatlar kabi yo'nalishlarda o'sish ko'rinayapti.

Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasining rivojlanishi iqtisodiyotning barqarorligini oshirishga xizmat qiladi. Mintaqaviy tafovutlarni kamaytirish va infratuzilmani yaxshilash xizmatlar sifatini oshirishga yordam beradi. Tadbirkorlar va biznes tuzilmalari o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish, innovatsion yechimlarni joriy etish zarur [13]. Bundan tashqari, xizmatlar sohasida malakali kadrlarni tayyorlashni kengaytirish, xalqaro tajribalarni o'rganish, hududlar kesimida xizmatlar sohasidagi muammolarni o'rganish va tahlil qilish, salbiy tasir qiluvchi omillarni aniqlash bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasi mintaqaviy rivojlanishning muhim omili bo'lib qolmoqda. Soha hududlararo farqlarni kamaytirish, malakali kadrlarni tayyorlash va zamonaviy infratuzilmani yaratish orqali yanada samarali rivojlanishi mumkin. Kelajakda xizmatlar sohasiga investitsiyalarni oshirish va texnologik yangilanishlarni keng joriy etish muhim ahamiyatga ega.

Hududiy infratuzilmani rivojlantirish orqali xizmatlar sohasi kengaytirilishi lozim. Turizmni rivojlantirish uchun xalqaro marketing va investitsiyalarni jalb qilish zarur. Transport-logistika xizmatlarini modernizatsiya qilish viloyatning tranzit salohiyatini oshiradi. Bank-moliya xizmatlarini raqamlashtirish va chekka hududlarda filiallar ochish aholining moliyaviy inklyuziyasini ta'minlaydi. Maishiy xizmatlarda sifat nazoratini kuchaytirish va kichik biznesni qo'llab-quvvatlash muhim.

Muallif haqida / Сведения об авторе / Author details

1. Achilova Firuza Kurbanovna, Qarshi davlat texnika universiteti "Axborot tizimlari va texnologiyalari" kafedrasida dotsenti, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) / Ачилова Фируза Курбановна, доцент кафедры "Информационные системы и технологии" Каршинского государственного технического университета, доктор философии (PhD) по экономическим наукам / Achilova Firuza Kurbanovna, Associate Professor of the Department of Information Systems and Technologies at Karshi State Technical University, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics

► achilovaf@gmail.com

■ 0000-0002-8358-5416

Foydalanilgan adabiyotlar:

- [1]. Абдуллаев И.С. Совершенствование механизмов оптимального регулирования региональной экономической системы. Автореферат диссертации. Ташкент: 2017
- [2]. Mukhitdinov Kh.S. Econometric Modeling Of Public Service Networks. Psychology and Education (2020) 57(8): 625-632 ISSN: 00333077
- [3]. Qashqadaryo viloyati statistika boshqarmasining Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari hisoboti, 2025-yil, yanvar.
- [4]. Bakhtiyarov Sh., Ruzmetov B., Ruzmetov Sh. Regional characteristics of the development of pilgrimage tourism in Uzbekistan and in the main points of the Great Silk Road. Journal of Critical Reviews. Vol. 7 No. 12. 2020 year.
- [5]. Achilova F.K. Uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirish. Monografiya. "Intellect" nashriyoti, dekabr, 2023 yil, ISBN 978-9910-768-12-5, UO'K 681.36.974, KBK: 29-502.
- [6]. Ibadullaev D., Ruzmetov B., Matyakubova D. Strategic directions of sustainable development of the agricultural sector of regions of Uzbekistan. Journal of Critical Reviews. Vol. 7 No. 1. 2020 year.
- [7]. Rakhimova M., Ruzmetov B. The main factors of ecological and economic development of the region. "Mintaqada zamonaviy fan, ta'lim va tarbiyaning dolzarb muammolari". OAK ilmiy elektron to'plami, №2. 2018-yil.
- [8]. Qo'ziboyev B.H., Abdullayev I.S. Mintaqa iqtisodiyotini rivojlantirishda xizmatlar sohasining o'ziga xos xususiyatlari. "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. №3. 2016-yil.
- [9]. Абдуллаев И. Кузибоев Б. Аллаяров С. Концептуальные аспекты регионального экономического прогнозирования. Журнал "Актуальные научные исследования в современном мире". №40. Стр. 144-146. 2018 год.
- [10]. Muxitdinov X.S., Rakhimov A.N., Muxitdinov Sh. X. "The forecast for the development of the public services sector." Solid State Technology 63.6 (2020): 18671-18681.
- [11]. Achilova F.K. Digitization of housing and communal services management in rural areas. Журнал «Экономика и предпринимательство», Россия, № 3 (140) 2022 год, (Vol. 16 Nom. 3). Стр. 476-483
- [12]. Mukhitdinov Sh. Kh. "An imitation model of quality utility services to the population." South Asian Journal of Marketing & Management Research 10.12 (2020): 44-50.
- [13]. Achilova F.K. Uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish

samaradorligini oshirishda axborot kommunikatsiya texnologiyalarining roli. Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi, Xiva, № 2022-9/2, 2022-yil, 14-17 b.

[14]. Achilova F.K. Model of digitization of interconnection of housing and communal services system and ecology. Berlin Studies Transnational Journal of

Science and Humanities, Vol. 2 No. 1.1. Economical sciences, Germany, March, 2022 year, Pages 101-105.

[15]. Achilova F.K. Uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish sohasini umumiy rivojlantirishning istiqbollari. "Servis" ilmiy-amaliy jurnali, Samarqand, 2-son, 2022-yil, 101-103 b.